

บทที่ 5

ปัญหาการดำเนินงานของหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมการส่งออก

การส่งเสริมการส่งออกเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งที่สามารถช่วยลดการขาดดุลการค้าได้ นอกจากทางราชการจะมีหน้าที่โดยตรงแล้ว หอการค้าและสมาคมการค้าต่าง ๆ ก็พยายามที่จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในฐานะภาคเอกชน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานส่งเสริมการส่งออกของหอการค้าและสมาคมการค้าก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานของหอการค้า
2. ปัญหาการดำเนินงานของสมาคมการค้า
3. ปัญหาความร่วมมือของหอการค้าและสมาคมการค้า

1. ปัญหาการดำเนินงานของหอการค้า

1.1 ปัญหาทางด้านสมาชิก หอการค้าไทยมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 919 ราย เมื่อเทียบกับนักธุรกิจภายในประเทศมีจำนวนนับเป็นหมื่นรายขึ้นไปแสดงให้เห็นว่า นักธุรกิจยังมองไม่เห็นความสำคัญที่จะสมัครเป็นสมาชิกของหอการค้าไทย นอกจากนั้นสมาชิกรายยังชำระค่าบำรุงสมาชิกไม่ครบถ้วน เนื่องจากหอการค้าไทยไม่เคยส่งเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่าง ๆ เมื่อมีการสำรวจหรือการศึกษาวิจัยและไม่เข้าร่วมประชุมหรือแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม อาจจะเป็นช่องว่างที่บุคคลบางกลุ่ม เข้ามามีอำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว สำหรับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แต่นับว่าน้อยกว่าแห่งอื่น ทั้งนี้เนื่องจากว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ส่งออกสินค้ามาตราฐานซึ่งเป็นไปตามกฎหมายบังคับ จึงต้องการขอสนเทศทางการค้าและบริการอื่น ๆ จากสภาหอการค้าเป็นประจำ ทำให้มีการร่วมมือกันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ หอการค้าควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ให้นักธุรกิจเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากหอการค้า มีการส่งเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามค่านำร่องสมาชิกที่ค้างอยู่ เพื่อให้มีรายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยมากขึ้น

1.2 ปัญหาการรับรองเอกสารการส่งออก

การรับรองเอกสารการส่งออกที่สำคัญก็คือ การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า (Certificate of Origin) เป็นส่วนหนึ่งในเอกสารประกอบการส่งออก เพื่อจะได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าของพื้นที่เอ (PTA : Preferential Trade Arrangements) ของประชาคมการค้าอาเซียน และจีเอสพี (GSP : Generalize System of Preferences) ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ส่งออกภายใต้สิทธิดังกล่าวมีแหล่งกำเนิดของสินค้าในประเทศจริง สถาบันที่ทำการออกใบรับรองเอกสารแหล่งกำเนิดของสินค้าที่เห็นได้ชัดมีอยู่ 3 แห่งคือ หอการค้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมไทยและกระทรวงพาณิชย์

หอการค้าไทยเป็นผู้ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้านรวม 3 ชนิดคือ สินค้าขั้นปฐม สินค้าตัดกรรมและอุตสาหกรรม สินค้าที่รัฐบาลควบคุมหรือกำหนดมาตรฐานหรือปริมาณการส่งออก ปรากฏว่าเคยมีกรรมการของหอการค้าไทยท่านหนึ่งได้ทำการขอใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าจากหอการค้าไทยเพื่อแสดงว่า ถูกเท่าจำนวน 2.2 ล้านคู่ที่ส่งออกไป สาธารณรัฐเยอรมันเป็นคู่แข่งที่ผลิตในประเทศไทย ปรากฏว่ารัฐบาลเยอรมันได้สอบสวนแล้วพบว่า เป็นสินค้าผลิตในสาธารณรัฐเกาหลีและการขนส่งสินค้าที่กระทำจากเกาหลีถึงเยอรมัน โดยไม่ผ่านประเทศไทยทางรัฐบาลเยอรมันจึงได้ติดต่อหอการค้าไทย เพื่อขอคำยืนยันในเรื่องแหล่งกำเนิดของสินค้าดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ทางหอการค้าไทยจึงได้เชิญกรรมการ ท่านนั้นมาชี้แจงข้อเท็จจริงและเมื่อได้รับหลักฐานที่แน่นอนก็ได้แจ้งยืนยันไปเยอรมันว่า เป็นสินค้าที่ผลิต

ในเมืองไทยจริง แต่เมื่อหอการค้าไทยไปติดต่อขอหลักฐานจากกรมการค้าต่างประเทศกลับปรากฏว่า กรมการงานนั้นได้แจ้งความเท็จต่อทางราชการ ทางหอการค้าไทยได้ลงโทษด้วยการขับกรมการงานนี้ออกจากตำแหน่งและสมาชิกภาพ พร้อมกันนั้น สำนักงานมาตรฐานสินค้า ก็ถอนใบอนุญาตการเป็นผู้ส่งออกสินค้ามาตรฐานทุกอย่างด้วย จากเหตุการณ์นี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงกรมการหอการค้าไทยบางคนใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองในทางที่มีชอช โดยขอให้หอการค้าไทยออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าให้ ถึงแม้หอการค้าไทยจะขอให้มายืนยันก็ยังไม่ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ถ้าหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีกแล้วก็จะทำให้หอการค้าไทยเสียชื่อเสียง และขาดความเชื่อถือจากต่างประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ยังไม่มีการตรวจสอบสินค้าที่ทำการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าอย่างจริงจัง

สำหรับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นผู้ทำการออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าส่งออก รวม 7 ชนิด ตามการมอบหมายของกระทรวงพาณิชย์ โดยให้บริษัทตรวจสอบสินค้าเอกชน เช่น ผู้ตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าส่งออกอีกทอดหนึ่ง สภาหอการค้า จะทำการออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าให้ เมื่อผ่านการตรวจสอบรับรองคุณภาพถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานรายงานการส่งออกเป็นสำคัญ ถ้าหากสินค้าเมื่อส่งถึงปลายทางแล้ว มีปัญหาไม่เป็นไปตามมาตรฐาน บริษัทตรวจสอบสินค้าเอกชน จะร่วมรับผิดชอบ โดยสภาหอการค้า จะทำการสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมกับหาทางประนอมข้อพิพาท หรือชี้ขาดว่าผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า สภาหอการค้า ต้องมีการควบคุมบริษัทตรวจสอบสินค้าเอกชนเหล่านี้ให้มีการตรวจสอบมาตรฐานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพื่อความเชื่อถือในคุณภาพสินค้าของประเทศไทยโดยส่วนรวม

ขอเสนอแนะ

การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าควรมีการตรวจสอบว่า

ผลิตในประเทศไทยหรือไม่ โดยอาจจะร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถให้ข้อเท็จจริงในแหล่งกำเนิดของสินค้าได้ เพื่อป้องกันมิให้มีการออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าที่ผิดพลาด

1.3 ปัญหาของหอการค้าต่างประเทศในประเทศไทย

จากการที่ได้กล่าวมาทั้งหมดจะเป็นปัญหาของหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเท่านั้น การดำเนินงานระหว่างหอการค้าต่างประเทศในประเทศไทยยังไม่มีบทบาทการส่งเสริมการส่งออกเท่าที่ควร ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากการที่หอการค้าต่างประเทศฯ รับสมาชิกที่เป็นคนไทยได้เพียงร้อยละ 25 เท่านั้น ทำให้ชาวต่างประเทศที่เป็นสมาชิกของหอการค้าต่างประเทศมีมากถึงร้อยละ 75 ดังนั้นการดำเนินการส่งเสริมการส่งออกจึงไม่มี แต่เป็นการส่งเสริมการนำเข้าเสียมากกว่า และอีกประการหนึ่งตามกฎหมายแล้ว สมาชิกของหอการค้าต่างประเทศถูกจำกัดให้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ทำให้ชาวต่างประเทศที่ทำธุรกิจในส่วนภูมิภาค ไม่มีโอกาสที่จะเป็นสมาชิก การดำเนินงานของหอการค้าต่างประเทศจึงค่อนข้างจำกัด

ข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ตามถ้าหากรัฐบาลต้องการใช้หอการค้าต่างประเทศในเครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออก ควรที่จะสนับสนุนให้คนไทยเข้าไปเป็นสมาชิก และมีบทบาทมากขึ้นในหอการค้าต่างประเทศ รวมทั้งขยายการดำเนินงานออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลเข้าไปควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดก็จะเป็นการเสริมสร้างให้หน่วยเอกชนนี้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการส่งออกมากขึ้น

2. ปัญหาการดำเนินงานของสมาคมการค้า

2.1 ปัญหาทางด้านการเงิน เนื่องจากเงินทุนไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะวารายได้หลักของสมาคมการค้าได้มาจากการ

จดทะเบียนสมาชิก ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมในการออกเอกสารรับรองต่าง ๆ และโดยตามกฎหมาย สมาคมการค้าก็ไม่สามารถที่จะหารายได้โดยทำการค้าเองได้ ดังนั้น การมีรายได้มากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกและการออกใบรับรองเอกสารจามากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นสมาชิกบางรายไม่ชำระค่าบำรุงอย่างครบถ้วน ถึงแม้สมาคมการค้าต่าง ๆ จะได้กำหนดข้อมบังคับให้สมาชิกต้องเสียค่าบำรุงการเป็นสมาชิกและกำหนดบทลงโทษไว้ก็ตาม แต่สมาชิกบางรายก็ไม่ได้ปฏิบัติตามเพราะมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากสมาคมการค้า ปัญหาเช่นนี้มักเกิดขึ้นกับสมาคมการค้าเล็ก ๆ ที่ยังมีบทบาทในการส่งออกน้อย สำหรับสมาคมการค้าใหญ่ ๆ สมาชิกมักจะให้ความร่วมมือด้วยดี ในการชำระค่าบำรุงสมาชิกและคอยสนับสนุนสมาคมตลอด โดยเฉพาะสมาคมการค้าที่ทางราชการได้กำหนดให้ผู้ส่งออกจะต้องเป็นสมาชิกสมาคมการค้าในสินค้านั้น โดยเฉพาะสินค้ามาตรฐาน

นอกจากนั้นยังมีการใช้จ่ายเงินทุนในทางที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการส่งออก เพราะมีค่าใช้จ่ายทางด้านสาธารณูปโภคมากเกินไป จากการสำรวจปรากฏว่า สมาคมการค้าต่าง ๆ เกือบทุกแห่งมีกิจกรรมในด้านสาธารณูปโภค ถึงแม้จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็ตาม แต่ก็ควรจะทำให้เป็นวัตถุประสงค์รองโดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจในการส่งเสริมการส่งออก การบริการสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินทุนในการส่งเสริมการส่งออกอย่างเต็มที่

จากปัญหาทางด้านการเงินดังกล่าวทำให้มีผลกระทบในการดำเนินงานดังต่อไปนี้คือ

1. การทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ งานที่สำคัญของสมาคมการค้าก็คือ การส่งเสริมการค้าในวัตถุประสงค์ การให้ข่าวสาร ข้อมูลและขอเสนอแนะทางการค้าแก่สมาชิกมีการรวบรวมสถิติการค้าต่าง ๆ เมื่อขาดแคลนเงินทุนแล้ว การขยายงานหรือการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์

ก็ขยับเล็กโดยปริยาย เช่น การจัดทำวารสารหรือเอกสารเผยแพร่ ซึ่งต้องใช้
 ทุนมาก ทำให้ไม่สามารถจัดทำได้โดยสม่ำเสมอ ดังเช่นโครงการการส่งเสริม
 ชาวไร่ป่าของสมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย ซึ่งมีการดำเนินงานมา
 ตั้งแต่พ.ศ. 2514 จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2521 ก็ต้องขยับเล็กไป เพราะขาด
 แคลนเงินทุนใช้จ่ายในโครงการ

2. ไม่สามารถที่จะจ้างเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับการดำเนินงาน
 หรือเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจากการสำรวจ สมาคมการค้าจะมีเจ้าหน้าที่
 แต่ละแห่งอย่างมากที่สุด 15 คน

จากการศึกษาพบว่า สมาคมการค้าต่าง ๆ ที่ยังไม่ค่อยมีบทบาท
 สำคัญในการส่งออก หรือมีบ้างเพียงเล็กน้อย จะมีเจ้าหน้าที่ประจำน้อยมาก
 บางแห่งอาจจะไม่มีเลย เพราะไม่คุ้มกับการจ้าง การจ้างเจ้าหน้าที่เพียงคน
 เดียวหรือสองคน ทำให้ผู้ได้รับการว่าจ้างไม่มั่นใจในความมั่นคงของงาน บาง
 สมาคมการค้าจึงไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ ทำให้บุคคลภายนอกหรือสมาชิกไม่สนใจ
 ที่จะเข้ามาทำการติดต่อ ส่งผลให้ไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง มีแต่การ
 กำหนดนโยบายแต่ไม่มีผู้สนองรับนโยบายไปปฏิบัติ สมาคมจึงเป็นเพียงสถานที่
 ที่พบปะสังสรรค์กันเท่านั้น และยังส่งผลกระทบต่อถึงการไม่มีสถานที่ตั้งเป็นที่แน่นอน
 อาจจะไปใช้สำนักงานของบริษัทนายทนายสมาคมบาง หรือเช่าสถานที่อื่นอยู่บาง
 บางแห่งเมื่อไปทำการสำรวจ มีแต่ป้าย ชื่อสมาคม แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ
 สำหรับสมาคมการค้าใหญ่ ๆ เช่น สมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมผู้ส่งออก
 ออกลูกประเภศ สมาคมพ่อค้าชาวโศคและพืชพันธุ์ไทย ฯลฯ นับว่ามีเจ้าหน้าที่
 ค่อนข้างมาก แมกระนั้นก็ยังไม่เพียงพอกับงานของสมาคม โดยเฉพาะในด้าน
 การส่งเสริมการส่งออก

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาทางการเงินเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับสมาคมการค้าส่วนมาก

โดยเฉพาะสมาคมการค้าเล็ก ๆ ที่ยังไม่มีผลงานปรากฏอย่างเด่นชัด การที่จะมีเงินทุนเพิ่มขึ้นได้จึงต้องอาศัยการมีจำนวนสมาชิกเพิ่มเป็นส่วนประกอบ แต่การรับสมาชิกเพิ่มไม่สามารถรับได้ในทุกสาขาเหมือนกับหอการค้า ดังนั้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะว่า ถ้าหากสมาคมการค้าใดประสบกับปัญหาทางด้านการเงินควรที่จะเก็บค่าธรรมเนียมสมาชิกจากมูลค่าการส่งออกเป็นหลัก กล่าวคือสมาชิกรายใดส่งออกมากก็จะต้องเสียค่าธรรมเนียมมาก อัตราการเก็บค่าธรรมเนียมสมาชิกจะเป็นเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของชนิดสินค้านั้น ๆ อย่างไรก็ตามขอเสนอแนะเช่นนี้ ผู้ส่งออกที่เป็นสมาชิกจะยอมรับหรือไม่เป็นสิ่งที่ต้องวิเคราะห์กันต่อไป เพราะการให้บริการแก่สมาชิกของสมาคมการค้า นั้นเท่าเทียมกันและอาจเกิดปัญหาการเข้าไปมีอิทธิพลในสมาคมการค้า นั้น ๆ มากเกินไปได้ แต่สามารถที่จะควบคุมได้โดยการออกข้อบังคับไม่ว่าจะเป็นสมาชิกที่เสียค่าธรรมเนียมมากหรือน้อยก็ตามก็มีสิทธิโดยเท่าเทียมกัน และควรที่จะจ้างเจ้าหน้าที่ประจำไว้เพื่อเป็นผู้ดำเนินงานของสมาคมการค้าเป็นการให้ความสะดวกแก่สมาชิกและบุคคลอื่น ๆ ที่จะมาทำการติดต่อไต่สวนเร็วยิ่งขึ้น

2.2 การมีสมาคมการค้าข้ามชน

สมาคมการค้าที่ตั้งขึ้นมาตามลักษณะสินค้าโดยมีวัตถุประสงค์ข้ามชนกัน เช่น สมาคมการค้าน้ำตาลมี 2 สมาคมคือ สมาคมโรงงานน้ำตาลไทยและสมาคมผู้ค้าผลผลิตน้ำตาลไทย สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยและสมาคมอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย สมาคมพอลิเมอร์ส่งออกและสมาคมพอลิเมอร์นำเข้า เป็นต้น การที่มีสมาคมการค้าข้ามชนเช่นนี้ เนื่องจากว่า บรรดานักธุรกิจที่รวมตัวกันมีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายมักจะมีการขัดแย้งกันซึ่งอาจเนื่องมาจากผลประโยชน์ขัดกัน ความสำเร็จเห็นไม่ตรงกัน ทำให้ไม่สามารถรวมตัวกันได้ บางสมาคมก็แยกออกตามลักษณะการค้า เช่น ถ้าเป็นผู้ผลิตก็รวมผู้ผลิตทั้งหมดเข้าด้วยกัน ผู้ส่งออกก็รวมกันระหว่างผู้ส่งออก การ

มีสมาคมการค้าชาวจีนกันนี้ ทำให้การควบคุมจากรัฐบาลกระทำได้ยากขึ้น เช่น ถ้าหากมีการกำหนดว่าผู้ส่งออกสินค้าต้องเป็นสมาชิกทางสมาคมการค้า ถ้าหากมีสองสมาคมการค้าก็จะทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ส่งออกที่มีสองกลุ่ม การควบคุมผู้ส่งออกโดยอาศัยสมาคมการค้าก็จะกระทำได้ลำบาก นอกจากนั้นแล้วการส่งเสริมการส่งออกของแต่ละสมาคมการค้าจะไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้สมาคมการค้าเหล่านั้นไม่สามารถจะเข้าเป็นสมาชิกของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้ทั้งหมด เพราะสภาหอการค้าฯ จะรับสมาชิกที่เป็นสมาคมการค้าเฉพาะสินค้านั้น ๆ เพียงสมาคมเดียวเท่านั้น ทำให้สมาคมการค้าอีกสมาคมหรือไม่ได้รับผลประโยชน์และดำเนินงานได้ไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะ

การมีสมาคมการค้าชาวจีน นอกจากจะไม่สามารถส่งเสริมการส่งออกได้อย่างเต็มที่แล้วยังเป็นปัญหาในการใช้ประโยชน์จากสมาคมการค้าอย่างเต็มที่อีกด้วย การป้องกันมิให้สมาคมการค้าชาวจีนอาจกระทำได้โดยออกระเบียบในการจัดตั้งใหม่ ถ้าหากสมาคมการค้าใดที่มีอยู่แล้วก็ไม่ควรจะให้มีซ้ำกันอีก หรือเมื่อมีซ้ำก็ให้รวมกันเสียก่อน

3. ปัญหาความร่วมมือของหอการค้าและสมาคมการค้า

ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและเกี่ยวเนื่องกันและกันจึงได้มีการพิจารณาทั้งหอการค้าและสมาคมการค้า จะได้กล่าวต่อไปดังนี้

3.1 ปัญหาการส่งเสริมการตลาดของสมาชิก

การส่งเสริมการตลาดนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้มีการส่งออกมากขึ้นเพราะประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการแบ่งปันกับตลาดต่างประเทศ การมีตลาดรับซื้อสินค้ามากเท่าใดก็เป็นการเพิ่มทั้งปริมาณและมูลค่าการส่งออกมากเท่านั้น การแข่งขันกันตลาดต่างประเทศทำให้ต้อง

ขอข่ายการตลาดที่กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ปัญหาการส่งเสริมการขายของหอการค้าและสมาคมการค้ามีดังต่อไปนี้

ก. การไปแสวงหาตลาดต่างประเทศ ซึ่งจัดทำในรูปของคณะผู้แทนทางการค้า โดยอาจจัดไคสองกรณีคือ ประการแรก จัดคณะผู้แทนทางการค้าเป็นภาคเอกชนทั้งหมด และประการที่สอง จัดคณะผู้แทนทางการค้าร่วมกับภาครัฐบาล การจัดคณะผู้แทนทางการค้าแต่ละครั้งต้องใช้เวลานาน การเตรียมการมากและใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากด้วย สมาชิกที่ขอเข้าร่วมกับคณะผู้แทนทางการค้าทั้งสองกรณีจะต้องออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด โดยที่ทางราชการหรือหอการค้าและสมาคมการค้า อาจจะช่วยในด้านกรอำนวยความสะดวกและข้อมูลที่จำเป็น "ขณะที่เราพยายามส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมาก แต่เงินทุนที่ใช้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและที่ใช้เพื่อแสวงหาตลาดต่าง ๆ น้อยมาก..."¹ การที่ให้ฝ่ายเอกชนเสียค่าใช้จ่ายเองในการเดินทางจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย

ข้อดี

- 1) ทำให้รัฐบาลประหยัดงบประมาณแผ่นดิน
- 2) ผู้ที่เข้าร่วมกับคณะผู้แทนทางการค้าก็พยายามที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายและทำงานใหญ่กับเงินที่ได้ใช้จ่ายไป

ข้อเสีย

- 1) ทำให้พ่อค้าที่มีเงินทุนมากเท่านั้น ที่ยอมออกค่าใช้จ่ายไปเอง พ่อค้ารายย่อยที่มีเงินทุนไม่มากไม่มีโอกาสรวมด้วย
- 2) ทำให้คณะผู้แทนทางการค้าแต่ละคนมุ่งแต่จะขายสินค้าของตนเองเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงสินค้าประเภทอื่น ที่ไม่มีผู้แทนร่วมเดินทาง
- 3) ทำงานไม่ได้เต็มที่เนื่องจากรายได้มีอยู่อย่างจำกัดและไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

¹ ประยูร เถลิงศรี. รวมประชาชาติธุรกิจ. ปีที่ 7(5) ฉบับที่ 1227

จะเห็นว่าทั้งข้อดีและข้อเสีย การพิจารณาขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมการส่งออกมากน้อยเพียงใด

อีกประการหนึ่งที่ประสบปัญหาคือ คณะผู้แทนการค้าภาคเอกชนที่ไม่มีรัฐบาลเข้าร่วมด้วย ทำให้การติดต่อเป็นไปด้วยความยากลำบากโดยเฉพาะกับหน่วยราชการในประเทศที่ไปติดต่อ

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมการตลาดไม่ว่าจะในแง่ใดก็ตามก็ต้องอาศัยเงินทุนเป็นจำนวนมากได้มีการพยายามส่งเสริมการส่งออกโดยไม่ใช้งบประมาณของรัฐบาลด้วยการเสนอให้เก็บค่าธรรมเนียมจากสินค้าออกทุกประเภทในอัตราร้อยละ 0.125 ของมูลค่าการส่งออกและเก็บค่าธรรมเนียมจากสินค้าเขาร้อยละ 0.25 ของมูลค่าสินค้าเข้า ซึ่งจะมีรายได้จากค่าธรรมเนียมถึงปีละ 450-500 ล้านบาท นำมาจัดตั้งกองทุนการส่งเสริมการส่งออกโดยกระทรวงพาณิชย์สามารถใช้จ่ายเงินดังกล่าวสนับสนุนการส่งออกได้อย่างเต็มที่ และแนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ออกอย่างกว้างขวาง แต่ได้รับการคัดค้านอย่างหนักจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง วิธีการดังกล่าวจึงต้องล้มเลิกไปใน พ.ศ. 2523 ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า ถึงแม้ในทางปฏิบัติ และโดยหลักการอาจจะไม่สอดคล้องกับตัวบทกฎหมาย เพราะค่าธรรมเนียมที่เก็บได้ไม่น่าเข้าเป็นรายได้ของแผ่นดิน แต่ก็สามารถที่จะแก้ไขหรือกร่างกฎหมายใหม่ขึ้นมาแทนได้ เพื่อให้มีการใช้จ่ายเงินส่งเสริมการส่งออกอย่างเต็มที่ ภาคเอกชนโดยหอการค้าและสมาคมการค้า ควรที่จะมีส่วนร่วมโดยมอบหมายให้สภาหอการค้าเป็นตัวแทนฝ่ายเอกชนร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้พิจารณาการใช้จ่ายเงินที่จัดเก็บนี้ เป็นที่เชื่อถือนั่นว่า หากมาตรการนี้สัมฤทธิ์ผลก็จะช่วยส่งเสริมการส่งออกของประเทศได้อย่างมหาศาล

ข. การควบคุมสมาชิกในด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า

การที่จะให้ต่างประเทศเชื่อถือสินค้าที่ส่งออกขายจะต้องมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล การควบคุมสมาชิกถึงแม้จะกำหนดคบทดงโหมไว้สถานหนัก คือการขับออกจากการเป็นสมาชิกซึ่งไม่สามารถที่จะทำการส่งออกได้อีกก็ตาม โดยเฉพาะสินค้ามาตรฐาน แต่ก็ปรากฏว่า ในบางครั้งสินค้าจากประเทศไทยก็ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานอยู่เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย ซึ่งสุวิสัยที่จะแก้ไขได้ แต่การฝ่าฝืนปลอมปนสินค้า ทำให้สินค้าไม่ไ้มาตรฐานโดยเจตนา ควรจะได้กวาดล้างและลงโทษอย่างจริงจัง เพื่อให้สินค้าไทยที่ส่งออกมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่เชื่อถือของต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีมาตรการลงโทษสมาชิกที่ทำการฝ่าฝืน โดยมีการวางเงินค้ำประกันการส่งออกในวงเงินเท่าไร ก็ขึ้นอยู่กับราคาและปริมาณการส่งสินค้าออก ถ้าหากมีการฝ่าฝืนก็ทำการริบเงินค้ำประกันเสีย ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ตกลงซื้อขายโดยเคร่งครัด และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับให้กับต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น

ค. การแก้ไขปัญหาการส่งออกของสมาชิก หอการค้าและสมาคมการค้าเป็นตัวแทนของสมาชิก และต้องรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ โดยเฉพาะปัญหาทางการส่งออกซึ่งจำต้องมีการแก้ไขกันมาโดยตลอด ปัญหาการส่งออกพอจะจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ

1) การส่งออกที่เกิดจากปัญหา ภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจของโลกที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา การกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าโดยใ้มาตรการต่าง ๆ เช่น ระบบโควตา การตั้งกำแพงภาษี ซึ่งกฎระเบียบไว้อย่างเข้มงวด เป็นต้น นอกจากนั้น ยังประสบกับปัญหาการแข่งขันจากประเทศผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันหรือทดแทนกัน ซึ่งทำ

การส่งออกสินค้าที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาเหล่านี้ห่อการค้าและสมาคมการค้าได้ดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด เช่นกันด้วยการให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลรวมทั้งร่วมกับผู้แทนของรัฐบาลเข้าเจรจากับประเทศที่เกี่ยวข้อง

2. การส่งออกที่เกิดขึ้นจากปัญหาภายในประเทศแยกออกได้

2 กรณี คือ

2.1 ผู้ประกอบวิสาหกิจส่งออก ผู้ส่งออกบางรายขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวมส่งสินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่าสัญญาหรือปฏิบัติผิดสัญญาขายสินค้าต่ำกว่าราคาซึ่งกันและกันในตลาดต่างประเทศ ทำให้ตลาดสินค้าไทยไม่ได้รับความเชื่อถือ

2.2 มาตรการของรัฐบาล รวมไปถึงนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนการส่งออก เช่น การใช้ระบบโควตา การให้ความเห็นชอบในการส่งออก การคืนภาษีอากร ภาษีสินค้าออก ความล่าช้าของการบริหารราชการ เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาของสมาชิกของหอการค้าและสมาคมการค้า จึงต้องร่วมมือกับรัฐบาลอย่างใกล้ชิด เพราะการที่จะแก้ไขปัญหาก็ได้ ผู้ส่งออกรายเดียวหรือเพียงไม่กี่รายร้องเรียน อาจจะไม่มีน้ำหนักและเป็นที่เชื่อถือพอ แต่หากผ่านขั้นตอนการพิจารณาของหอการค้าและสมาคมการค้าแล้วนำเสนอต่อรัฐบาลให้พิจารณาแก้ไข ก็อาจจะสามารถจะชี้แจงผลคือผลเสียให้รัฐบาลทราบได้ดีกว่า การแก้ไขปัญหาค่าส่งออกของสมาชิกหอการค้าและสมาคมการค้า ก็คือมีปัญหบางประการรัฐบาลไม่สามารถจะสนองตอบตามความต้องการได้ทันที ซึ่งอาจจะเป็นเพราะระเบียบและกฎหมายที่ระบุไว้ ความล่าช้าของระบบราชการหรือปัญหาซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศ

ข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่ของหอการค้าและสมาคมการค้าควรที่จะศึกษาหาความรู้ความชำนาญในระเบียบวิธีการต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยเฉพาะวิธีการส่งออก เพื่อจะได้แนะนำสมาชิกให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นหอการค้าและสมาคมการค้าควรที่จะควบคุมสมาชิกโดยการให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบส่วนรวมไม่ส่งสินค้าที่มีคุณภาพต่ำกว่า สัญญาไปจำหน่ายยังต่างประเทศสำหรับปัญหาการส่งออกที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศควรที่จะมีการศึกษาโดยร่วมกับภาครัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๑. การจัดสรรโควตาให้กับสมาชิก

การค้าสินค้าบางอย่างได้มีการกำหนดโควตาการส่งออก เนื่องจากจากประเทศผู้นำเข้ามีการจำกัดโควตาการนำเข้า หรือเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะควบคุมการส่งออก นอกจากทางราชการจะเป็นผู้จัดสรรโควตาให้ผู้ส่งออกในบางสินค้าแล้ว หอการค้าและสมาคมการค้าก็มีส่วนช่วยเช่นกัน (ยกเว้นหอการค้าไทยและหอการค้าต่างประเทศในประเทศไทย) โดยเฉพาะสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสมาคมการค้าสินค้าเกษตรที่สำคัญ เช่น สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย มอบให้สภาหอการค้าเป็นผู้เจรจาทำสัญญาซื้อขายข้าวโพดกับต่างประเทศและสมาคมจะเป็นผู้จัดสรรจำนวนที่ส่งออกให้กับสมาชิกต่อไป บางสมาคมการค้าก็ออกไปแสวงหาตลาดเองแล้วนำมาแบ่งโควตาให้กับสมาชิก บางสมาคมการค้ารับโควตาจากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์แล้วนำมาจัดสรรให้กับสมาชิก การจัดสรรโควตาในแต่ละสมาคมจะพิจารณาถึงประวัติการส่งออก กำลังการผลิต หรือความสามารถในการตลาด วิธีการเช่นนี้ทำให้บริษัทใหญ่ ๆ ที่ทำการค้ามาก่อนได้รับการจัดสรรโควตาที่เป็นจำนวนมาก ทำให้สมาชิกใหม่ไม่สามารถได้รับโควตาหรือได้รับก็เป็นจำนวนน้อย เพราะยังเป็นบริษัทรายใหม่ ไม่มีประวัติการส่งออก

ผู้ที่ทำธุรกิจค่านั้น ๆ ก็เข้ามาในวงการค้ายากมากขึ้น ถึงแม้จะกำหนดไว้ว่าจะจัดสรรโควตาได้ไม่เกินร้อยละ 7 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ในสินค้าใดก็ตาม เพราะบางบริษัทก็ขยายกิจการโดยซื้อบริษัทเก่าที่เคยทำการส่งออกแล้วดำเนินกิจการส่งออกเช่นเดียวกัน โดยใช้ชื่อต่างออกไป อย่างไรก็ตาม ถ้าหากการผูกขาดการส่งออก จะทำให้เกิดผลเสียต่อราคารับซื้อสินค้าภายในประเทศได้และผู้ผูกขาดอาจปลอมแปลงสินค้า และส่งสินค้าไม่ได้มาตรฐานไปต่างประเทศ ทำให้เสียตลาดในต่างประเทศได้เช่นเดียวกัน

การรวมกลุ่มกันขายสินค้าโดยผ่านหอการค้าและสมาคมการค้า นั้น เป็นวิธีการที่ดีแต่ไม่ควรที่จะมีบริษัทใดบริษัทหนึ่งมีอำนาจในการเจรจาขายมากเกินไป ซึ่งอาจจะใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองได้ นอกจากอาจจะเกิดการผูกขาดซึ่งขัดกับระบบการค้าเสรีของประเทศแล้ว อาจทำให้สมาชิกผู้เคยมีประวัติการส่งออก ขาดความกระตือรือร้นที่จะหาตลาดสินค้าใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพราะต่างก็คิดว่าจะได้รับโควตาเป็นจำนวนที่แน่นอนอยู่แล้ว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขายตัวทางการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ควรที่จะส่งเสริมให้สมาชิกแสวงหาตลาดด้วยตนเองมากขึ้นไม่ใช่คอยรับแต่โควตาอย่างเดียว โดยอาจจะกำหนดเป็นนโยบายว่าถ้าหากสมาชิกรายใดไม่ออกหาตลาดแล้วก็จะตัดจำนวนโควตาที่ได้รับลดลงตามส่วนในแต่ละครั้งที่มีการจัดสรรโควตา ขณะเดียวกันสมาชิกรายใดที่สามารถหาตลาดได้ก็จะได้รับส่วนแบ่งเป็นพิเศษ นอกเหนือจากที่ได้อยู่เดิม

จ. การเจรจาสินค้าเป้าหมายไปญี่ปุ่น

โดยมีสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมายจากกระทรวงพาณิชย์ให้เป็นผู้แทนเอกชนฝ่ายไทยทำการเจรจากำหนดเป้าหมายการขายสินค้าไปญี่ปุ่น ในระดับเอกชนกับคณะผู้แทนของสหพันธ์องค์การเศรษฐกิจ

ญี่ปุ่น (Keidanren) เป็นประจำทุกปีเนื่องจากพิจารณาเห็นว่าประเทศไทยขาดดุลกับประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด เป็นตลาดรับซื้อสินค้าเกษตรที่สำคัญ ระยะทางไม่ไกลจากประเทศไทยนัก การเจรจาสินค้าเป้าหมายจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้สินค้าของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรมีตลาดที่แน่นอนและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ซื้อในประเทศญี่ปุ่นมากเกินไป และยังเป็น การแก้ปัญหาการขาดดุลการค้ากับประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย การเจรจาสินค้าเป้าหมายได้กระทำขึ้นในเดือนกรกฎาคมของทุกปีรวมทั้งหมด 10 ครั้งนับตั้งแต่พ.ศ. 2512 จนถึงพ.ศ. 2522 ได้เลิกเจรจาในพ.ศ. 2523 เพราะไม่สามารถที่จะตกลงกันได้และการเจรจาในเดือนกรกฎาคมตั้งเป็นกลางปีแล้ว ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบในแง่ของการเตรียมการเจรจาและระยะเวลาการส่งมอบสินค้า เพราะการเจรจาได้อนันต์ระยะเวลาครั้งหนึ่งของเป้าหมายประจำปีแล้ว ครั้งนั้นจึงได้เริ่มทำการเจรจาครั้งใหม่เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2524 และได้เปลี่ยนรูปแบบการเจรจาเป็นคณะกรรมการร่วมทางการค้าและเศรษฐกิจ ไทย-ญี่ปุ่น การเจรจาสินค้าเป้าหมายไปญี่ปุ่นทุก ๆ ปีมักมีปัญหาอยู่เสมอคือ

1) ฝ่ายไทยหมกมุ่นใจที่จะเจรจากับฝ่ายญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศไทยต้องการให้ญี่ปุ่นรับซื้อสินค้าตามเป้าหมายทุกรายการ แต่ไม่เคยมีปีใดเลยที่ญี่ปุ่นซื้อสินค้าไทยได้ถึง 50 % ของเป้าหมายที่วางเอาไว้ และฝ่ายญี่ปุ่นมักจะยกเหตุผลมาอ้างอยู่เสมอ ๆ เช่น อ้างถึงการจำกัดปริมาณการนำเข้าของรัฐบาล สินค้าไทยมีปัญหาโรคและแมลง คุณภาพของสินค้าไม่ตรงกับ รสนิยมของชาวญี่ปุ่น มีการตั้งกำแพงภาษีการนำเข้า เป็นต้น นอกจากนั้นการรับซื้อสินค้าของญี่ปุ่นที่ไม่ขยายตัวเท่าที่ควรและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของฝ่ายไทย ที่จะเพิ่มชนิดของสินค้าโดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมไปในเป้าหมายมากยิ่งขึ้น แต่ปรากฏว่า ฝ่ายญี่ปุ่นมักจะไมยอมรับซื้อสินค้าอุตสาหกรรม แต่ไปเพิ่มการรับซื้อสินค้าเกษตรจนเกินเป้าหมาย ซึ่งฝ่ายไทยไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น และชนิดของสินค้าที่ญี่ปุ่นรับซื้อไปในแต่ละปีก็เปลี่ยนแปลงน้อยมาก แสดง

แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นยังไม่มีความจริงใจที่จะร่วมมือด้วยการกระจายการรับซื้อสินค้าตามที่ได้ตกลงกันไว้

2) ประเทศไทยไม่สามารถขายสินค้าให้ญี่ปุ่นได้โดยตรง สาเหตุเนื่องมาจากวาระยล 60 ของการส่งออกไปญี่ปุ่นทั้งหมดต้องขายผ่านบริษัทญี่ปุ่นที่มีสาขาอยู่ในประเทศไทยไม่ถึงร้อยละ 40 ที่สามารถขายให้กับผู้ซื้อในญี่ปุ่นได้โดยตรง สินค้าเกษตรของประเทศไทยหลายชนิดต้องพึ่งตลาดญี่ปุ่นเป็นสำคัญ ทำให้ประเทศไทยไม่มีอำนาจต่อรองในการเจรจาและไคคังเรน (Keidanren) มักอ้างเสมอว่า ไม่มีอำนาจที่จะบังคับให้ฝ่ายผู้ซื้อญี่ปุ่น ซึ่งครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ทั้ง ๆ ที่ผู้แทนจากฝ่ายญี่ปุ่นที่เข้าร่วมเจรจาแทนไคคังเรน ก็เป็นผู้ซื้อโดยตรงซึ่งตรงข้ามกับประเทศญี่ปุ่นที่สามารถเลือกรับซื้อสินค้าชนิดใดก็ได้ตามความพอใจและยังมีข้อกำหนดของรัฐบาลเป็นส่วนช่วยอีกชั้นหนึ่ง เพราะมีสินค้าหลายรายการที่รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับกาหน้าเข้าของธุรกิจเอกชน ซึ่งมีทั้งในรูปแบบให้โควตานำเข้า เช่น แป้งมันสำปะหลัง สับปะรดกระป๋อง ฯลฯ สินค้าบางอย่างรัฐบาลก็เข้ามาควบคุมการเจรจาโดยตรง อาทิ ข้าวเหนียว ไบยาสูบ ด้วยเหตุนี้ผู้ส่งออกไทยจึงพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าร่วมรับผิดชอบด้วยโดยตรง หากญี่ปุ่นไม่รับซื้อตามเป้าหมายที่ตกลงกันไว้ก็อาจจะนำมาตราการบางอย่างมาตอบโต้ได้

ข้อเสนอแนะ

ฝ่ายไทยควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการเจรจาทั้งสามระดับ คือ ระดับเจ้าหน้าที่ ระดับเอกชนและระดับรัฐมนตรี เพื่อให้การเจรจาได้รับความสำเร็จมากที่สุด นอกจากนั้นควรที่จะแสวงหากตลาดอื่น ๆ โดยวิธีเดียวกันบ้าง เพื่อมิให้ต้องพึ่งตลาดญี่ปุ่นมากเกินไป

3.2 ปัญหาทางด้านการค้า

รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานของหอการค้า และสมาคมการค้า การดำเนินงานที่กว้างขวางหรือมีมากน้อยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับ

3.2.1 นโยบายของรัฐบาล

ก) นโยบายการส่งเสริมการส่งออก นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) จนกระทั่งถึงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ใ้ระบุไว้เสมอว่าจะส่งเสริมการรวมกลุ่มการส่งออก เพื่อให้มีอำนาจการต่อรองและป้องกันการขายสินค้าตัดราคากันเองในต่างประเทศ และสินค้าใดที่มีการส่งออกเป็นจำนวนมากทั้งปริมาณและมูลค่าก็จะให้มีการรวมกันในรูปแบบของสมาคมการค้า สินค้าใดที่มีความสำคัญในการส่งออกน้อย บทบาทของสมาคมการค้านั้นก็ย่อมลดลงตามไปด้วย เช่น สมาคมพอกาส่งไม่ออกและสมาคมพอกาส่งไม่ออกและตั้งเข้า เมื่อทางราชการประเทศห้ามการส่งไม่ออกนอกราชอาณาจักร สมาคมฯก็ลดความสำคัญลงทันที ดังนั้นการดำเนินงานส่งเสริมการส่งออกของหอการค้าและสมาคมการค้าจึงขึ้นอยู่กับ

- 1) สินค้านั้นมีมูลค่าและปริมาณการส่งออกมากน้อยเพียงใด
- 2) รัฐบาลส่งเสริมให้มีการส่งออกสินค้านั้นเพียงใด
- 3) หอการค้าและสมาคมการค้าสามารถเป็นเครื่องมือของรัฐบาลควบคุมและส่งเสริมผู้ส่งออกได้มากน้อยเพียงใด

ถ้าหากหอการค้าและสมาคมการค้าใดมีลักษณะครบทั้งสามประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ย่อมจะมีบทบาทในการส่งเสริมการส่งออกมาก ถ้าหากไม่ครบทั้งสามประการ บทบาทก็ลดความสำคัญลงตามส่วน ดังนั้นนโยบายของ

รัฐบาลจึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานของหอการค้าและสมาคมการค้า

มีข้อที่นำสังเกตคือ สมาคมการค้าส่วนใหญ่ที่สำคัญจะเป็นสมาคมการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย ส่วนทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งมีสมาคมอุตสาหกรรมไทยเป็นแกนกลางและกำลังเพิ่มความสำคัญมากขึ้น สินค้าอุตสาหกรรมที่เริ่มจะมีความสำคัญในการส่งออก ยังไม่มีการรวมกันแน่นแฟ้นเหมือนกับสมาคมการค้าสินค้าเกษตร และสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเนื่องจากยังไม่มีข้อบังคับใหญ่ส่งออกจะต้องเป็นสมาชิกของสมาคมการค้าหรือสมาคมอุตสาหกรรม อาจจะทำให้มีปัญหาในการแข่งขันด้านการกำหนดราคา นอกจากนั้นยังมีความยุ่งยากที่จะกำหนดมาตรฐาน คุณภาพ และราคาให้อยู่ในระดับเดียวกันได้ ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาที่ติดตามจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกก็ได้

ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลน่าที่จะมีการพิจารณาเกี่ยวกับผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมว่า ควรจะเป็นสมาชิกของสมาคมการค้าหรือสมาคมอุตสาหกรรมหรือไม่ เพื่อเป็นการจัดระเบียบทางการค้าสินค้าอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ของประเทศ ที่พยายามส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มากยิ่งขึ้น

ข) นโยบายการค้าของรัฐบาล นโยบายการค้ากับต่างประเทศระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐบาล มีปัญหาโต้แย้งกันอยู่เสมอ ซึ่งพอจะพิจารณาได้ 3 ประเด็น คือ

1) การกำหนดราคาขั้นต่ำ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลได้ร่วมมือกับหอการค้าและสมาคมการค้า เพื่อให้รวมต่อกัน: ขยายสินค้าในราคาไม่ต่ำกว่าที่กำหนด เพื่อช่วยให้ราคาสินค้าภายในประเทศไม่ตกต่ำเกินไป สามารถป้องกันการโอนเงินระหว่างประเทศ โดยการขาย

สินค้าต่ำกว่าราคาที่เป็นจริง (Transfer Pricing) ใดส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็มีปัญหาว่า การกำหนดราคาขั้นต่ำนี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการส่งออก มากน้อยเพียงใด ถึงแม้ว่าวิธีการนี้จะรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าภายใน ประเทศ แต่การกำหนดราคาขั้นต่ำซึ่งจะต้องประกาศเป็นทางการ ทำให้คู่แข่ง- ขั้นต่ำราคาขายสินค้าของประเทศไทย อาจจะทำให้ผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ เทียบราคาขั้นต่ำถึงแม้ราคาสินค้าจะสูงกว่าก็ตาม และถ้าราคาสินค้าในตลาด โลกต่ำกว่าราคาขั้นต่ำที่กำหนดไว้ก็จะทำให้ขายสินค้าไม่ได้ เพราะราคาสินค้า แพงกว่าคู่แข่งอื่น ๆ นอกจากนั้นการกำหนดราคาขั้นต่ำไว้ อาจจะเป็นเพียง มาตรการเท่านั้น เพราะโดยความเป็นจริงแล้วยังมีการขายสินค้าโดยให้ ส่วนลด (Rebate) ให้กับผู้ซื้ออีก ซึ่งสามารถกระทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนั้นจึงน่าที่จะพิจารณาว่า การกำหนดราคาขั้นต่ำนี้เอื้ออำนวยต่อการตลาดของ ประเทศหรือไม่เพียงใด

2) นโยบายการค้าที่เป็นข้อยกเว้นกันอยู่ตลอด มาคือ การค้าระบบโควตากับการค้าระบบเสรี การค้าระบบโควตาเป็นนโยบาย การค้าของรัฐบาลที่ออกระเบียบมาเพื่อควบคุมการส่งออกให้เป็นไปด้วยความ มีระเบียบเรียบร้อยและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยกำหนดให้มีกรรมกร มลุ่มกันขายสินค้าไปต่างประเทศ ควบคุมปริมาณการส่งออกเพื่อรักษาระดับราคา สินค้าภายในประเทศมิให้สูงหรือต่ำจนเกินไป และเพื่อป้องกันการขาดแคลนซึ่ง อาจจะเกิดขึ้นได้ภายในประเทศ ในขณะที่ฝ่ายเอกชนเห็นว่าการค้าทำให้ การส่งออกไม่มีความคล่องตัวและทำให้ผู้ส่งออกบางรายกอบหาประโยชน์จาก โควตาเพียงอย่างเดียว โดยไม่พยายามออกไปแสวงหาตลาดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ ฤดูกาลผลิตใดมีการผลิตสินค้าเกินความต้องการภายในประเทศแล้วเป็นจำนวน มาก ทำให้มีสินค้าคงสต็อกไม่สามารถที่จะขายได้หมด เพราะมีโควตาเป็นข้อ จำกัดจะส่งออกต่ำกว่าหรือมากกว่าโควตาก็ไม่ได้เพราะจะต้องถูกลงโทษ ทำให้ ฝ่ายเอกชนเรียกร้องให้มีระบบการค้าเสรีขึ้นจากการขัดแย้งในนโยบายนี้เอง

ทำให้ทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลต้องมีปัญหาถกเถียงกันอยู่เสมอว่า นโยบายใด
ที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมการส่งออกได้ประโชยชน์กว่ากัน

3) นโยบายการค้าบางอย่างที่ทางราชการ
มอบหมายให้ฝ่ายเอกชนดำเนินการบางครั้งก็กลับไม่ชอบด้วยหลักการและ
เหตุผล เช่น ให้มีการรวมกลุ่มขายสินค้าข้าวไปยังฮ่องกง การรวมกลุ่มขาย
สินค้าข้าวโพดไปฮ่องกงโดยผ่านตัวแทนการค้าของไทยในฮ่องกง การรวม
กลุ่มนี้บางครั้งสมาคมการค้าต่าง ๆ มิได้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ทำให้เกิดปัญหา
ตามมาภายหลัง เช่นการที่กรมการค้าต่างประเทศได้ปรับปรุงวิธีการค้าข้าวโพด
กับตลาดฮ่องกงให้ใหม่ โดยขายให้กับตัวแทนการค้าข้าวโพดไทยในฮ่องกงเพียง
5 ราย และตั้งผู้ส่งออกข้าวโพดไทย 5 รายเป็นคณะอนุกรรมการกำหนดราคา
ขายข้าวโพด แต่แล้วเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2524 ปรากฏว่ามีข้าวโพด
ไทยส่งเข้าตลาดฮ่องกง 5,000 ตัน โดยผ่านสิงคโปร์ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืน
ระเบียบที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดไว้กับตัวแทนในฮ่องกงว่า จะให้มี
การส่งออกข้าวโพดจากไทยไปโดยผ่านกลุ่มที่ตั้งขึ้นเท่านั้น และจะยินยอมส่ง
มอบข้าวโพดแก่ฮ่องกงงวดเดือนมกราคม พ.ศ. 2525 โดยยอมให้หักราคา
ขายตันละ 6 เหรียญเป็นเงินชดเชยความเสียหายแก่ฝ่ายฮ่องกงเนื่องจาก
ข้าวโพดที่ส่งไปจากสิงคโปร์มีราคาสูงกว่า

จากการดำเนินการของกรมการค้าต่างประเทศ ทำให้สมาคมพ่อค้า
ข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทยต้องตอบโต้กับกรมการค้าต่างประเทศว่า การกระทำ
เช่นนี้ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ส่งออกทั้งหมด เพราะมีผู้กระทำผิดที่ส่งข้าวโพดจาก
สิงคโปร์ไปฮ่องกงเพียงรายเดียวเท่านั้น และการขายโดยวิธีการเช่นนี้ สมาคมฯ
ก็มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด จะเห็นได้ว่าปัญหาเกิดขึ้นจากนโยบายการค้า
ของทางราชการนี้ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ส่งออก สมาคมฯ จึงดำเนินการ
ตอบโต้เพื่อรักษาสีทธิและประโยชน์ของสมาชิก

ข้อเสนอแนะ

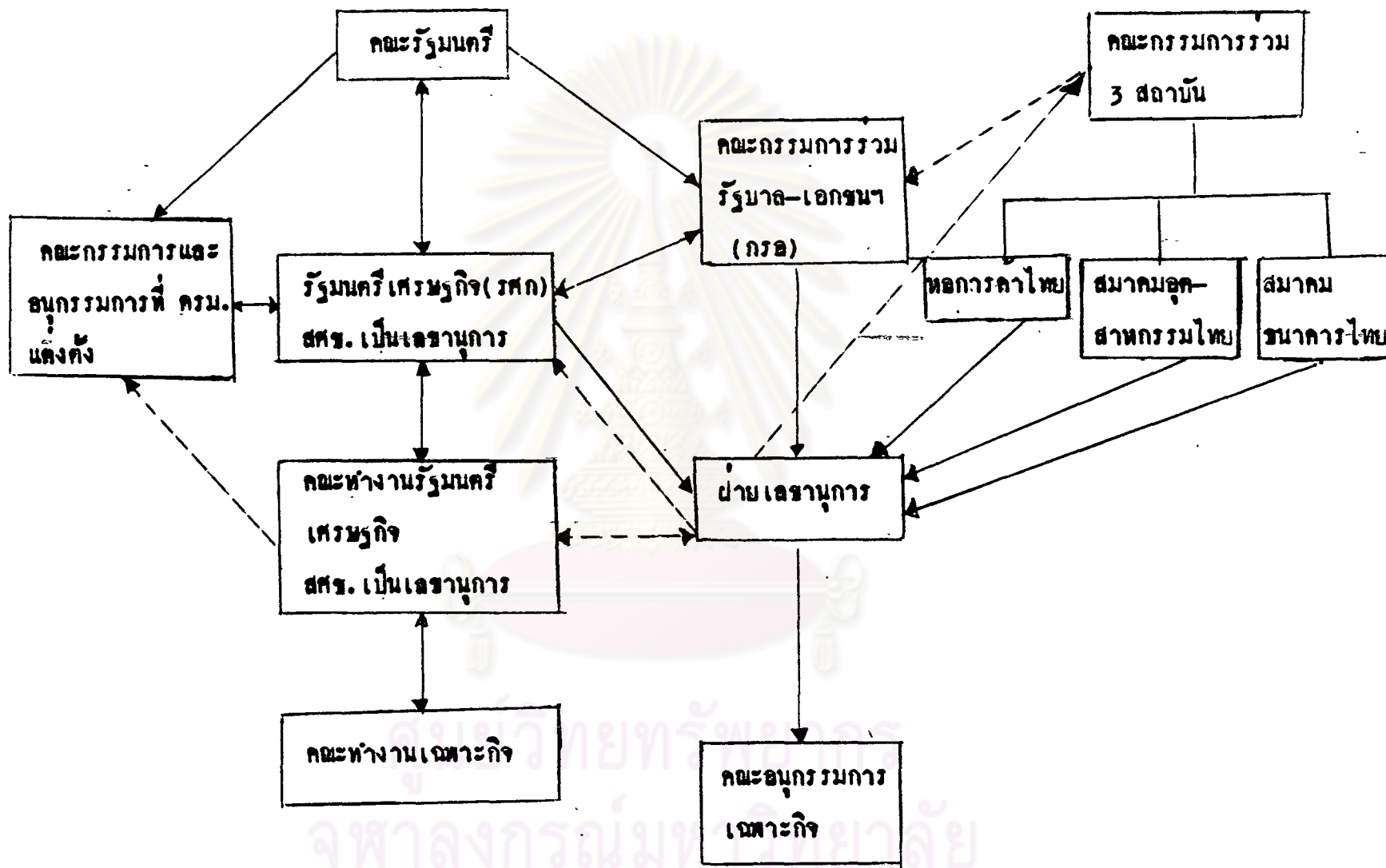
ปัญหาในเรื่องนโยบายการค้า ซึ่งมีการโต้แย้งกันอยู่เสมอผู้เขียน
ใครเสนอแนะ

1. การกำหนดราคาขั้นต่ำในการส่งสินค้าออกมีทั้งข้อดีและข้อเสีย
อย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นมาตรการที่สำคัญอยู่ ควรใช้เฉพาะที่จำเป็นโดยให้สอดคล้อง
คลงตามลักษณะของสินค้าแต่ละชนิด เช่น มีปัญหาเกี่ยวกับการขายสินค้าคั
รราคาตัวเอง หรือสินค้าภายในประเทศเกิดขาดแคลนขึ้น ก็ควรใช้มาตรการนี้
เพื่อให้สินค้ามีระดับราคาที่น่าพอใจ

2. การใช้ระบบโควตาและระบบการค้าเสรี ผู้เขียนมีความคิดเห็น
ว่ารัฐบาลจะต้องมีนโยบายการค้าที่ยืดหยุ่นทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับภาวะ
ของตลาดโลก ในขณะที่ต้องการควบคุมสินค้าไม่ให้มีการขาดแคลนเกิดขึ้นภายใน
ประเทศ หรือเพื่อต้องการจัดระเบียบทางการค้าให้เป็นที่แน่นอนก็ใช้ระบบ
โควตา ในขณะที่สินค้ามีมากจนเกินไปภายในประเทศก็ควรจะใช้ระบบการค้า
เสรีเพื่อระบายสินค้าออกให้มากที่สุด

3. การรวมกลุ่มกันขายสินค้า ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลอย่าง
หนึ่งที่จัดทำขึ้นเพื่อให้การค้ามีระเบียบและไม่ขายสินค้าคัรราคาตัวเอง การ
รวมกลุ่มกันขายสินค้าควรที่จะผ่านการยอมรับและรับทราบนโยบายจากหอการค้า
และสมาคมการค้าเสียก่อน เพื่อให้ภาคเอกชนได้เข้าร่วมแสดงข้อคิดเห็น
ต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งออกได้ และไม่ควรที่จะรวมกลุ่ม
ผู้ส่งออกเพียงบางรายเท่านั้นซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการผูกขาดตามมาได้

โครงสร้างของคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

————— การบังคับบัญชา

- - - - - การประสานงาน

ส.ช.: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.3 การร่วมมือระหว่างหน่วยราชการกับหอการค้าและสมาคมการค้า

การร่วมมือกันระหว่างหน่วยราชการกับหอการค้าและสมาคมการค้า มักจะเป็นไปในรูปของคณะกรรมการร่วมหรือคณะอนุกรรมการ ซึ่งภาคีรัฐบาลได้ยอมรับภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในสาขาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น แต่ยังมีปัญหาในการร่วมมือประสานงานกัน ความสัมพันธ์ระหว่างภาคีรัฐบาลกับภาคเอกชนยังขาดความเชื่อมโยงในด้านการรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเมศรร่วมกัน อำนาจตัวบทกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เป็นของภาคีรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว ปัญหาที่สำคัญของภาคีรัฐบาลคือ ประสิทธิภาพของระบบบริหาร ทำให้กฎหมายและข้อบังคับกลายเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก ส่วนภาคเอกชนซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของภาคีรัฐบาลนั้น ถึงแม้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจะสูงกว่าก็มุ่งแสวงหากำไรโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเป็นธรรมในสังคมส่วนรวม นอกจากนี้ยังขาดการกำหนดนโยบายเฉพาะเรื่องตลอดจนจัดทำแผนและโครงการร่วมกันระหว่างภาคีรัฐบาลและเอกชนที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้¹ การประสานงานระหว่างภาคีรัฐบาลและเอกชนจึงอยู่ในรูปของการให้ข้อคิดเห็น เป็นที่ปรึกษาเท่านั้นไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จึงได้พยายามเน้นถึงความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาลมากขึ้น โดยพยายามให้ภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะการส่งออกได้มีความพยายามที่จะจัดทำแผนปฏิบัติการเร่งรัดการส่งออกเป็นรายสินค้า จัดทำโครงการและแผนงานร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกที่จำเป็นและเร่งส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมให้เพิ่มเร็ว

¹สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ "ความร่วมมือเอกชนรัฐบาล". แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525 - 2529) บทที่ 6 ส่วนที่ 8 ธุรกิจการค้า กุมภาพันธ์ 2525.

กว่าสินค้าหมวดอื่น ๆ ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (คกรูปภาพที่ 5: หน้า 139) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2524 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทุกกระทรวง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการกองการเศรษฐกิจสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลทางด้านเอกชนประกอบด้วยผู้แทนหอการค้าไทย ผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการฝ่ายเอกชน

ขอบเขต หน้าที่และวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมฯ

ขอบเขตและหน้าที่

- 1) พิจารณาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของภาครัฐบาลและเอกชนและจัดระบบประสานเพื่อเร่งรัดแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงโดยเร็ว
- 2) พิจารณาบทบาทการดำเนินงานของภาคเอกชนให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของภาครัฐบาลตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5
- 3) จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ
- 4) จัดทำโครงการร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนให้สนองตามแผนรวมที่มีขึ้น
- 5) พิจารณาแนวทางการพัฒนาสถาบันเอกชนเพื่อเป็นองค์กรที่จะผนวกรวมของรัฐบาล
- 6) ติดตามผลการดำเนินงานที่มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินงาน

- 1) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนฯ เป็นกรรมการในระดับสูง ระยะเวลาการประชุมควรกำหนดไม่เกินเดือนละครั้ง
- 2) วาระการประชุมที่เสนอเพื่อพิจารณาจำเป็นต้องมีการกลั่นกรองมาก่อน โดยมีระบบดังนี้

2.1 ภาครัฐบาลให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นศูนย์กลางประสานงานภาครัฐบาล

2.2 ภาคเอกชนให้คณะกรรมการร่วมสามสถาบันเป็นศูนย์กลางประสานงานภาคเอกชน

2.3 ให้เลขาธิการฯ แต่งตั้งฝ่ายเลขานุการซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาลและผู้แทนฝ่ายเอกชนพิจารณากลั่นกรองเรื่องที่จะเสนอเป็นวาระพิจารณาของที่ประชุม

2.4 ให้ฝ่ายเลขานุการประสานการดำเนินงานของภาครัฐบาลพิจารณาอีกชั้นหนึ่งก่อนในกรณีที่สามารถตกลงตัดสินใจในระดับกระทรวงหรือกรรมการให้เสนอเป็นเรื่องที่คณะกรรมการร่วมเพื่อทราบ

2.5 การตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจของคณะกรรมการร่วมฯ ให้มีได้เท่าที่จำเป็นและคำนึงถึงคณะกรรมการต่าง ๆ ของภาครัฐบาลที่มีอยู่แล้ว

- 3) การเผยแพร่ข่าวการประชุมให้ประชาชนและเลขาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง¹

จะเห็นได้ว่าเป็นนิมิตรหมายอันดีที่ภาคเอกชนและภาครัฐบาลได้มีการร่วมมือประสานงานใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่ภาคเอกชนขัดแย้งกับภาครัฐบาลก็จะลดน้อยลงไปและสามารถที่จะร่วมกันพัฒนาการส่งออกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 31

ข้อเสนอแนะ

การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นสถาบันที่สามารถประสานงานและร่วมมือกันระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาลใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามคณะกรรมการร่วมฯ ยังไม่มีผลงานที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ดังนั้นการดำเนินงานต่อไปในอนาคตควรที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาเสียก่อน เพื่อที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงต่อไป

3.4 ปัญหาในการให้ข่าวสาร ข้อมูลและข้อเสนอแนะทางการค้า

การให้ข่าวสาร ข้อมูลและข้อเสนอแนะทางการค้าเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของหอการค้าและสมาคมการค้า ซึ่งมีไว้บริการสมาชิกและบุคคลที่นำสนใจ ปรากฏออกมาในรูปของวารสาร นิตยสาร รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายสองเดือน หรือรายสามเดือน แต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร สมาชิกบางรายมีความสามารถในการหาข่าวสาร ได้ดีกว่า ทั้งนี้ เนื่องจากการขาดอุปกรณ์และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักธุรกิจไร้ความสามารถของตนเองแทนที่จะใช้บริการของหอการค้าและสมาคมการค้า

ข้อเสนอแนะ

หอการค้าและสมาคมการค้าควรที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการหาข่าวสาร ข้อมูลและข้อเสนอแนะทางการค้าให้ทันสมัยอยู่เสมอให้เป็นที่เชื่อถือและแพร่หลายออกไป โดยประสานงานและร่วมมือกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องของอย่างใกล้ชิด เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถช่วยเหลือผู้ส่งออกประหยัดเวลาในการหาข้อมูลและข่าวสารทางการค้า เป็นการสนับสนุนส่งเสริมการส่งออกวิธีการหนึ่งเช่นเดียวกัน

3.5 ปัญหาการร่วมมือกันระหว่างหอการค้าไทยและสมาคมอุตสาหกรรม

ไทย

ได้มีแนวความคิดที่จะรวมระหว่างหอการค้าไทยและสมาคม
 อุตสาหกรรมไทย เมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่ปรากฏว่าจนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยัง
 ไม่สามารถที่จะรวมกันได้ โดยหอการค้าไทยได้เสนอแนวความคิดในการรวม
 กันคือ ให้รวมกันเป็นหอการค้าและอุตสาหกรรมไทยพร้อมกันนั้นก็เสนอให้เปลี่ยน
 โครงสร้างของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม
 แห่งประเทศไทย ส่วนทางด้านสมาคมอุตสาหกรรมไทยได้เสนอว่า ควร
 ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างของสภาหอการค้า เป็นสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม
 แห่งประเทศไทย ทำหน้าที่กำกับบาทของสถาบันทางการค้าและอุตสาหกรรม
 ในประเทศทั้งหมด โดยไม่มีการเปลี่ยนโครงสร้างของหอการค้าไทย ยกฐานะ
 สมาคมอุตสาหกรรมไทยเป็นหออุตสาหกรรมไทย โดยให้ประธานของหอการค้า
 ไทยและนายกสมาคมอุตสาหกรรมไทยผลัดเปลี่ยนกันเป็นประธาน สภาหอการค้า
 และอุตสาหกรรมฯ แนวทางเสนอแนะของสมาคมอุตสาหกรรมไทย มีวัตถุประสงค์
 ประสงค์เพื่อให้สมาคมอุตสาหกรรมไทยและหอการค้าไทย แยกออกจากกัน
 อย่างสิ้นเชิง โดยคณะกรรมการบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องจากโครงสร้างของ
 สมาคมอุตสาหกรรมไทย จะยังคงฐานะของตนอยู่ต่อไปตามเดิม ในขณะที่หอการค้า
 ไทยตำแหน่งต่าง ๆ จะต้องลดลง ผู้ที่เคยมีตำแหน่งสูงในองค์กร เดิมอาจจะ
 ต้องไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่า แนวทางของหอการค้าไทยตามขอแนะของสมาคม
 อุตสาหกรรมไทยไม่สามารถที่จะยอมรับได้ เพราะเมื่อประธานองค์กร เข้าด้วยกัน
 แล้วจะทำให้อำนาจหน้าที่ต้องลดลง เพราะหอการค้าไทยยอมจะไม่ต้องการ
 ให้ตำแหน่งสำคัญที่เคยคงฐานะอยู่ตกไปอยู่กับสมาคมอุตสาหกรรมไทย เพราะ
 แนวทางที่สมาคมอุตสาหกรรมไทย เสนอถึงแม้การบริหารจะแยกออกไปตามแต่
 ละองค์กรก็ตาม แต่สมาคมอุตสาหกรรมไทยก็จะเข้ามามีบทบาทในด้านการเป็น
 ประธานสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมฯ ได้เพิ่มขึ้นซึ่งโดยตามกฎหมายแล้ว
 ประธานสภาหอการค้าจะต้องเป็นประธานหอการค้าไทยโดยตำแหน่งทุกครั้งไป
 สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการจะรวมตัวกันของสองสถาบันนั้นคงเป็นไปได้ยาก

อีกประการหนึ่งหอการค้าไทยได้ก่อตั้งขึ้นมาเป็นเวลายาวนานและยังคงมีความสำคัญอยู่ที่ในด้านการสื่อสารและสินทรัพย์ ส่วนสมาคมอุตสาหกรรมไทยเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในระยะเพียงไม่กี่ปีที่ผ่านมาเพราะโครงสร้างการส่งออกเริ่มจะขยายตัวสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ถ้าหากสามารถรวมตัวกันได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งมีบทบาทในภาคเอกชนมากขึ้น เพราะมีการรวมศูนย์ทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจะได้ผลก็ต่อเมื่อมีแผนงานที่สอดคล้องกันและมีองค์การเดียว เพื่อทำหน้าที่ในการวางแผนและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ถ้าต่างคนต่างทำก็ย่อมทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาการรวมกันระหว่างหอการค้าไทยและสมาคมอุตสาหกรรมไทยวิงวอนเหมือนจะเป็นไปได้ยากในการรวมกัน เพราะแต่ละสถาบันต่างถือศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า การที่จะรวมตัวกันได้ไม่ว่าจะในลักษณะใดก็ตาม ย่อมเกิดผลดีในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะหอการค้าไทยมีนักธุรกิจส่งออกสินค้าเกษตร ส่วนสมาคมอุตสาหกรรมไทยมีนักธุรกิจส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งนับวันจะเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต้องให้สอดคล้องกัน การดำเนินงานเป็นหน่วยงานเดียวกันย่อมมีความคล่องตัวมากกว่า ดังนั้น ทั้งสมาคมอุตสาหกรรมไทยและหอการค้าไทย ควรที่จะปรึกษาหารือกันหาโครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อร่วมมือกันให้เกิดผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศ

3.6 ปัญหาการควบคุมหอการค้าและสมาคมการค้า

ตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 ได้กำหนดให้กรรมการค้าภายใน มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้หอการค้าและสมาคมการค้าปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งรับผิดชอบในการจดทะเบียนหอการค้าและสมาคมการค้าที่ตั้งขึ้นใหม่ ส่งเสริมกิจการ

กิจการของหอการค้าและสมาคมการค้า โดยกองสถาบันการค้ามีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง สมาคมการค้าแยกออกได้หลายประเภท อาทิ สมาคมการค้าสินค้าเกษตรกรรม สมาคมการค้าสินค้าอุตสาหกรรม สมาคมการค้าบริการ สมาคมการค้าเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน มีสมาคมการค้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกโดยเฉพาะประมาณ 30-40 สมาคม บางสมาคมการค้ามีทั้งผู้ประกอบการวิสาหกิจส่งออกและผู้ประกอบการวิสาหกิจภายในประเทศรวมกันเท่าที่ผ่านมา ปัญหาการควบคุมหอการค้าและสมาคมการค้าที่สำคัญพอจะแยกได้ดังต่อไปนี้

1. มีการส่งรายงานการประชุมล่าช้าเกินกว่าที่ทางกองสถาบันการค้าได้กำหนดเอาไว้คือ ภายใน 1 เดือน

2. เจ้าหน้าที่บางคนของหอการค้าและสมาคมการค้าไม่เข้าใจวิธีการดำเนินงานของสมาคมการค้ามีขอบเขตอย่างไร ทำให้ได้รับผลงานไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

3. การติดต่อกับสมาคมการค้าบางแห่งไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำหรือไม่มีสถานที่ทำการแน่นอน

อย่างไรก็ดีนับว่าปัญหาเหล่านี้ยังไม่รุนแรงมากเหมือนกับข้อห้ามในมาตราที่ 29 ของพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 และมาตราที่ 22 ตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 (หน้าที่ 12-13) แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขายสินค้าเกินกว่าราคาที่กำหนด ซึ่งกระทำกันโดยไม่มีหลักฐาน เพราะจะมีการตกลงกันแบบสุภาพบุรุษ ภายในหอการค้าและสมาคมการค้านั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

กองสถาบันการค้า ควรที่จะมีการประชุมชี้แจงและแนะนำให้เจ้าหน้าที่หอการค้าและสมาคมการค้าทราบถึงวิธีการดำเนินงานที่ถูกต้อง โดยอาจจะจัดทำร่วมกันสถาบันการค้าเหล่านั้นในรูปของการสัมมนาทางวิชาการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของหอการค้าและสมาคมการค้า พร้อมกันนั้นยังเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยราชการและฝ่ายเอกชนให้ดียิ่งขึ้น